Procedury bezpieczeństwa i postępowania w przypadku zagrożeń w Szkole Podstawowej nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Zgierzu

§ 1. Akty prawne normujące zasady bezpieczeństwa

1. Akty Prawne Zewnętrzne:

1) *Ustawa o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019 oraz z 2026 r. poz. 203 i 319);*
2) *Ustawa: Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, 1160 i 1837 oraz z 2026 r. poz. 187, 203, 451 i 504);*
3) *Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2026 r. poz. 515);*
4) *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 277, 807, 1423, 1661, z 2026r. poz. 25.);*
5) *Konwencja Praw Dziecka;*
6) *Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 13 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2024 poz. 933).*

2. Dokumenty Prawa Wewnętrznego:

1) Statut Szkoły Podstawowej nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi.
2) Standardy ochrony małoletnich.
3) Procedury bezpieczeństwa i postępowania w przypadku zagrożeń.
4) Procedury w przypadku wybuchu epidemii opracowywane zgodnie z wytycznymi instytucji zewnętrznych.
5) Instrukcja Bezpieczeństwa Przeciwpożarowego.
6) Plan ewakuacji.

§ 2. Cele i zadania szkoły w zakresie bezpieczeństwa

1. **Sprawne i skuteczne zarządzanie szkołą poprzez:**
   1) zapewnienie bezpiecznych warunków podczas zajęć edukacyjnych i przerw międzylekcyjnych;

2) zapewnienie bezpiecznych warunków uczestnictwa uczniów w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych na terenie szkoły;
3) zapewnienie bezpiecznych warunków uczestnictwa uczniów w różnych konkursach, zawodach i innych formach organizowanych za pośrednictwem szkoły poza obiektami należącymi do placówki.

§ 3. Zasady ogólne obowiązujące w szkole w obszarze–bezpieczeństwo.

1. **Szkoła odpowiada za bezpieczeństwo uczniów w godzinach ich zajęć edukacyjnych.**
   1) Uczniowie przychodzą do szkoły nie wcześniej niż 10 minut przed lekcją i opuszczają szkołę tuż po zajęciach edukacyjnych.
   2) Wszystkie dzieci z klas 1-3, które ze względu na pracę rodziców, muszą przyjść wcześniej do szkoły, oczekują na rozpoczęcie lekcji w świetlicy szkolnej.
   3) Wychowawcy klas na pierwszym spotkaniu omawiają zasady bezpieczeństwa w szkole oraz w drodze do szkoły – potwierdzenie wpisem w dzienniku lekcyjnym.
   4) Przed każdą dłuższa przerwą w zajęciach, wychowawcy klas omawiają zasady bezpieczeństwa, bezpiecznego odpoczynku – wpisy do dzienników lekcyjnych.
   5) Dyrektor szkoły zapewnia przeszkolenie nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
   6) Każdy przejaw agresji i przemocy zgłaszany jest wychowawcy, pedagogowi, psychologowi i dyrektorowi szkoły. W przypadkach pobicia, wymuszenia, naruszania godności ucznia, łamania prawa itp., szkoła zgłasza zajście na policję, powiadamia i wzywa na rozmowę rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
   7) Dyrektor zapewnia uczniom w szkole miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych.
   8) Upoważniona przez dyrektora osoba prowadzi rejestr wyjść grupowych uczniów, z wyjątkiem wycieczek–książka wyjść znajduje się w sekretariacie szkoły lub dokonuje się wpisu w formie elektronicznej w dzienniku. Rejestr zawiera: datę, miejsce i godzinę wyjścia lub zbiórki uczniów, cel lub program wyjścia, miejsce i godzinę powrotu, imiona i nazwiska opiekunów, liczbę uczniów oraz podpisy opiekunów i osoby upoważnionej.

9) W przypadku konieczności przeprowadzenia prac remontowych**,** naprawczych lub instalacyjnych w czasie funkcjonowania szkoły, prace te organizuje się w sposób nienarażający osób pozostających pod opieką szkoły lub placówki na niebezpieczeństwo i uciążliwości wynikające z prowadzonych prac oraz z zastosowaniem szczególnych środków ostrożności. Miejsca prowadzenia prac należy zabezpieczyć przed dostępem osób nieuprawnionych, w szczególności uczniów.
10) Przejścia na terenie wokół szkoły oczyszcza się ze śniegu i lodu oraz zabezpiecza przed poślizgiem.
11) O zawieszeniu zajęć w szkole, m.in. ze względu na niską temperaturę, dyrektor zawiadamia odpowiednio organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

2. **Planowanie zajęć.**
   1) Wicedyrektor lub wskazany pracownik ustala plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych, który uwzględnia:
      a. równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia,
      b. zróżnicowanie zajęć w każdym dniu,
      c. możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.
3. **Przerwy między lekcjami.**
   1) Dyrektor, po zasięgnięciu opinii rady rodziców i samorządu uczniowskiego: ustala długość przerw międzylekcyjnych oraz organizuje przerwy w sposób umożliwiający uczniom spożycie posiłków na terenie szkoły.
   2) Dyżury nauczycieli rozpoczynają się o godzinie 7.45 i trwają do zakończenia zajęć lekcyjnych.
   3) Uczniowie po skończonej lekcji, przerwę spędzają na korytarzu przy sali, w której będą mieli następną lekcję.
   4) Niedozwolone jest bieganie uczniów po korytarzach.
   5) Wszystkie problemy, zaistniałe konflikty podczas przerwy, uczeń zgłasza nauczycielowi dyżurującemu.

6) Za bezpieczeństwo uczniów w czasie przerwy odpowiadają nauczyciele dyżurujący zgodnie z grafikiem dyżurów. Nieobecność nauczyciela na dyżurze nie zwalnia go z odpowiedzialności za bezpieczeństwo uczniów.
7) Dyżur pełniony jest zgodnie z zasadami określonymi w regulaminie dyżurów.
8) Organizację i harmonogram dyżurów nauczycieli opracowuje wicedyrektor lub wskazany przez dyrektora pracownik.
9) W okresach dużej absencji nauczycieli, dyżur na korytarzu pełnią nauczyciele wskazani w danym dniu przez wicedyrektora.
10) W okresie wiosennym i letnim uczniowie długie przerwy mogą spędzać na wyznaczonym terenie boiska szkolnego, a wskazani nauczyciele pełnią dyżury na terenie boiska.
11) Nadzór nad pełnionymi dyżurami pełni dyrektor szkoły i wicedyrektorzy.

4. **Organizacja apeli i uroczystości szkolnych.**

1) Przed każdym apelem bądź uroczystością szkolną wszyscy uczniowie spotykają się z **wychowawcą lub nauczycielem,** z którym mają zajęcia w wyznaczonej sali. W trakcie spotkania nauczyciel ma obowiązek:
   a) sprawdzić obecność uczniów w klasie,
   b) przypomnieć o obowiązku kulturalnego zachowania się w trakcie uroczystości szkolnej.
2) Nauczyciel odprowadza uczniów na miejsce uroczystości, gdzie uczniowie wraz z nauczycielem zajmują wyznaczone dla nich miejsca. Po zakończeniu uroczystości uczniowie wraz z nauczycielami opuszczają miejsce zorganizowanej uroczystości, według kolejności zgodnej z planem rozmieszczenia uczniów i udają się do swoich klas.
3) Nauczyciele szkoły organizują imprezy, dyskoteki i uroczystości, które mogą mieć charakter działań klasowych, środowiskowych, międzyszkolnych zgodnie z harmonogramem/kalendarzem uroczystości szkolnych.
4) Osoby, wskazane w harmonogramie jako odpowiedzialne za organizację, zobowiązane są do:
   a. uzgodnienia szczegółów, dotyczących przebiegu imprezy, z dyrektorem szkoły przed podaniem ich do wiadomości zainteresowanym,

b. zapewnienia bezpieczeństwa uczniom uczestniczącym w imprezie poprzez: organizację dyżurów nauczycieli i ustalenie opiekunów dla uczniów uczestniczących w imprezie, ustalenie zasad uczestnictwa w imprezie,

c. przekazania informacji o zasadach organizacji imprezy uczestniczącym w niej nauczycielom i uczniom.

5) Uczestnicy imprezy mają obowiązek współpracować z organizatorem imprezy.

5. **Organizacja wyjść edukacyjnych i wycieczek.**

1) Zasady organizacji wyjść edukacyjnych oraz wyjazdów na wycieczki określa **regulamin**.

2) Wyjścia edukacyjne, wycieczki, wyjścia na konkursy, zawody itp. zgłasza wychowawca lub nauczyciel organizator/opiekun w formie pisemnej (wypełnienie odpowiednich kart), na co najmniej dwa dni przed planowaną imprezą do akceptacji dyrektorowi lub wicedyrektorowi.

6. **Odbiór dziecka ze szkoły:**

1) Każdy rodzic oddziałów przedszkolnych i klas 1-3, na początku roku szkolnego otrzymuje od wychowawcy informację, że za przyprowadzenie i odebranie dziecka ze szkoły odpowiadają rodzice/ prawni opiekunowie (dotyczy to również zajęć pozalekcyjnych oraz imprez w godzinach popołudniowych).

2) Dzieci z oddziałów przedszkolnych i klas 1-3 ubierają się w szatni pod opieką nauczyciela, z którym kończą zajęcia. Nauczyciel odprowadza dzieci do szatni i do wskazanego miejsca odbioru przez rodziców/ prawnych opiekunów lub osoby do tego upoważnionej na piśmie złożonym u wychowawcy.

3) Rodzice/prawni opiekunowie niemogący osobiście odebrać dziecka ze szkoły, zobowiązani są do przekazania wychowawcy lub do sekretariatu informacji w formie telefonicznej lub osobiście (dzień wcześniej), kto w danym dniu odbierze dziecko ze szkoły, a jeśli dziecko korzysta ze świetlicy, także nauczycielowi świetlicy.

4) Osoba odbierająca dziecko ze szkoły nie może być pod wpływem alkoholu ani środków odurzających. W przypadku stwierdzenia, że rodzic/opiekun zgłosił się po dziecko w stanie wskazującym na nietrzeźwość, należy:

a. nakazać osobie nietrzeźwej opuścić teren szkoły,

b. poinformować niezwłocznie dyrektora szkoły,
c. wezwać do szkoły drugiego rodzica lub innego opiekuna dziecka;
d. jeżeli wezwanie innego opiekuna jest niemożliwe, a nietrzeźwy rodzic odmawia opuszczenia szkoły i żąda wydania dziecka, należy zawiadomić policję.

5) Z powodu złego samopoczucia dziecka lub innych okoliczności, pielęgniarka informuje telefonicznie rodzica/prawnego opiekuna o zaistniałej sytuacji i prosi o odbiór dziecka ze szkoły. W przypadku nieobecności pielęgniarki, odpowiednie działania podejmuje nauczyciel prowadzący zajęcia.
   a. Jeżeli rodzic nie może odebrać dziecka osobiście, wskazuje osobę, która to uczyni. Wskazana przez rodziców osoba musi przy odbiorze dziecka okazać się dowodem tożsamości.
   b. Odbierając dziecko w trakcie zajęć lekcyjnych, rodzic/prawny opiekun lub upoważniona osoba zobowiązana jest wypisać go w sekretariacie.
6) Uczniowie klas starszych począwszy od klasy 4 po zakończonych lekcjach, schodzą do szatni pod opieką nauczyciela kończącego z klasą lekcje w danym dniu, przebierają się i wychodzą ze szkoły.
7) Uczniowie klas 1-3, których rodzice złożyli deklarację pozostawiania dziecka pod opieką wychowawców świetlicy, są odprowadzani do świetlicy szkolnej. Wychowawca świetlicy odnotowuje moment przyjścia dziecka do świetlicy poprzez wpis do dziennika.
8) Za bezpieczeństwo dzieci w świetlicy odpowiada wychowawca świetlicy.
9) Pracę świetlicy szkolnej szczegółowo określa regulamin świetlicy.

§ 4. Obowiązki nauczycieli w zakresie bezpieczeństwa.

1. Za bezpieczeństwo uczniów podczas zajęć edukacyjnych odpowiada nauczyciel.
2. Do obowiązków nauczycieli podczas zajęć edukacyjnych należy w szczególności:
   1) Prowadzenie i odbywanie zajęć zgodnie z zasadami bhp i regulaminami obowiązującymi w szkole.

2) Na początku roku szkolnego na pierwszych zajęciach nauczyciel zapoznaje uczniów z zasadami bezpieczeństwa na terenie szkoły i w pracowniach; odnotowuje ten fakt w dzienniku lekcyjnym.
3) Nauczyciel zobowiązany jest do przestrzegania ustalonych godzin rozpoczynania i kończenia zajęć edukacyjnych.
4) Każda lekcja powinna rozpocząć się od sprawdzenia obecności uczniów oraz odnotowania nieobecności uczniów w dzienniku lekcyjnym; dopuszcza się na zajęciach wychowania fizycznego odnotowanie frekwencji w zeszycie nauczyciela; zapisy z zeszytu nauczyciel po zakończonych swoich zajęciach przepisuje do dziennika lekcyjnego.
5) Przed rozpoczęciem lekcji nauczyciel powinien zadbać o właściwe oświetlenie.
6) Po zakończeniu lekcji nauczyciel, wychodząc z sali, uchyla okno (bądź okna w zależności od temperatury na zewnątrz), w celu wywietrzenia sali.
7) Podczas zajęć nauczyciel nie może pozostawić uczniów bez opieki.
8) Uczniów, którzy muszą skorzystać z toalety, nauczyciel zwalnia pojedynczo.
9) W razie stwierdzenia niedyspozycji ucznia przewodniczący klasy lub dyżurny, na polecenie nauczyciela, prosi o wezwanie pielęgniarki do sali.
10) W przypadku nagłego wypadku, należy natychmiast udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy. O zaistniałej sytuacji niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły i rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
11) Nauczyciele wychowania fizycznego dostosowują stopień trudności i intensywności ćwiczeń, do aktualnej sprawności fizycznej i wydolności ćwiczących.
    a. Zapoznają uczniów z zasadami bezpieczeństwa w czasie wykonywania ćwiczeń oraz podczas gier i zabaw.
    b. Przed każdymi zajęciami nauczyciel jest zobowiązany do sprawdzenia stanu technicznego urządzeń i sprzętu sportowego.
    c. Wszystkie ćwiczenia powinny być przeprowadzane z zastosowaniem metod i urządzeń zapewniających pełne bezpieczeństwo ćwiczących.

d. Uczestnika zajęć uskarżającego się na dolegliwości zdrowotne, zwalnia się w danym dniu z wykonywania planowych ćwiczeń, informując o tym jego rodziców/prawnych opiekunów.

3. **Do obowiązków nauczycieli podczas przerw śródlekcyjnych należy w szczególności:**
   1) Rozpoczynanie dyżuru niezwłocznie po dzwonku na przerwę, w wyznaczonym miejscu zgodnie z przyjętym harmonogramem.
   2) Pełnienie dyżuru aktywnie, uważne obserwowanie i kontrola terenu objętego nadzorem.
   3) Eliminowanie, w miarę możliwości, sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu uczniów, rozwiązywanie wszystkich zaistniałych konfliktów podczas przerwy.
   4) Obowiązkowe i natychmiastowe zgłaszanie dyrektorowi szkoły zauważonego zagrożenia, którego nie jest w stanie sam usunąć lub zabezpieczyć.
   5) Zawiadamiania dyrektora szkoły o mających miejsce podczas dyżuru zniszczeniach mienia szkolnego lub innych zdarzeniach zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu uczniów oraz pracowników szkoły.
   6) Jeśli zdarzył się podczas pełnienia dyżuru wypadek na terenie szkoły, w wyniku którego uczeń utracił przytomność lub ma silne dolegliwości bólowe, nauczyciel dyżurujący postępuje zgodnie z procedurą.
   7) Nauczyciel nie może zejść z dyżuru bez ustalenia zastępstwa.
   8) Samowolne zejście lub niewywiązanie się z obowiązku pełnienia dyżuru jest poważnym zaniedbaniem i naruszeniem dyscypliny pracy.
   9) Nieobecność nauczyciela na dyżurze nie zwalnia go z odpowiedzialności za bezpieczeństwo uczniów.
      a. Dyżur za nieobecnego w pracy nauczyciela, pełni nauczyciel wyznaczony na zastępstwo lub wskazany przez dyrektora szkoły.

4. Powinności nauczyciela w przypadku zagrożenia pożarowego.
   1) Każdy nauczyciel ma obowiązek zapoznać się i przestrzegać Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego.
   2) Wychowawcy klas zobowiązani są do zapoznania uczniów ze szkolnym regulaminem przeciwpożarowym, a w szczególności z:

a) zasadami postępowania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa przeciwpożarowego i drogowego,
b) sygnałami alarmowymi na wypadek zagrożenia,
c) planami ewakuacyjnymi, oznakowaniem dróg ewakuacyjnych i zasadami zachowania się w czasie ewakuacji (także próbnej),

3) Każdy wychowawca zapoznaje uczniów z w/w zasadami na pierwszym spotkaniu z nimi w każdym roku szkolnym.

§ 5. Obowiązki pracowników administracji i obsługi w zakresie bezpieczeństwa w szkole:

1. Pracownicy administracji i obsługi zobowiązani są:
   1) Zapoznać się i przestrzegać Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego oraz wszystkich procedur związanych z bezpieczeństwem na terenie szkoły.
   2) Reagować na przejawy krzywdy, przemocy i agresji stosowanej wobec uczniów.
   3) Zgłaszać zauważone niepokojące zachowania, zagrażające bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu uczniów.
   4) Podejmowanie natychmiastowych działań zmierzających do usunięcia sytuacji zagrażających bezpieczeństwu uczniów (szczególnie w trakcie trwania przerwy) takich jak: rozlany płyn, potłuczone szkło, oberwana tablica, otwarty dostęp do urządzeń elektrycznych itp.
   5) Bezwzględne przestrzegać procedury wpuszczania osób obcych (w tym rodziców) na teren szkoły.
   6) Udział w okresowych szkoleniach bhp i przeprowadzanych ćwiczeniach ewakuacyjnych.

§ 6. Zasady obowiązujące uczniów.

1. Usprawiedliwienie nieobecności, zwalnianie ucznia z lekcji:
   1) Uczeń jest zobowiązany natychmiast po powrocie ze zwolnienia do szkoły, okazać wychowawcy usprawiedliwienie nieobecności.
   2) Zwolnienie ucznia z lekcji na prośbę rodzica/prawnego opiekuna odbywa się poprzez informację pisemną zgodnie z ustaleniami z wychowawcą (do zeszytu kontaktów,

pisemnej prośby rodzica/prawnego opiekuna). Zwolnienie z lekcji traktowane jest jak nieobecność usprawiedliwiona.

3) Wszystkie nieusprawiedliwione nieobecności uczniów wychowawca zobowiązany jest odnotować w dzienniku lekcyjnym.
4) Realizacja obowiązku szkolnego jest stale monitorowana przez pedagoga szkolnego oraz podejmowane są z wychowawcą stosowne działania w stosunku do uczniów, którzy nie realizują systematycznie obowiązku szkolnego.
5) Kontrolę nad wypełnianiem obowiązku przez wychowawców pełni wicedyrektor.
6) Sekretariat szkoły prowadzi dokumentacje związaną z realizacją obowiązku szkolnego uczniów.

2. Uczniowie powinni w szczególności:
   1) Przestrzegać zasad bezpieczeństwa i wszystkich regulaminów obowiązujących w szkole.
   2) Przychodzić do szkoły o wyznaczonym czasie.
   3) Nie spóźniać się na lekcje.
   4) Okazywać szacunek wszystkim pracownikom szkoły.
   5) Bezzwłocznie wykonywać polecenia nauczyciela dyżurującego.
   6) Zachowywać się życzliwie wobec kolegów.
   7) Nie biegać po terenie szkoły.
   8) Po skończonej lekcji przechodzić pod salę, gdzie będzie odbywała się kolejna lekcja.
   9) W szkole poruszać się prawą stroną (bardzo ważne przy chodzeniu po schodach).
   10) Tornister ustawiać przed salą tak, aby nie stanowił zagrożenia dla wszystkich poruszających się po korytarzach.
   11) Krótkie przerwy spędzać na korytarzu przy sali, gdzie będzie odbywała się lekcja.
   12) Nie wychodzić poza teren szkoły.
   13) Nie otwierać okien.
   14) Nie przebywać bez potrzeby w toalecie.
   15) Zachowywać czystość i porządek w szkole.
   16) Odpowiadać za przyniesione do szkoły rzeczy.

§7. W czasie trwania stanu epidemii stosuje się dodatkowo odpowiednie zarządzenia i procedury bezpieczeństwa.

§ 8. Zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu w szkole - ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy

1. Najczęstsze przyczyny ogłoszenia alarmu w szkole to:
   1) zagrożenia związane z powstaniem pożaru;
   2) możliwość rozprzestrzenienia na terenie szkoły niebezpiecznych substancji chemicznych lub ładunków wybuchowych.
2. Najważniejsze działania, jakie należy podjąć w przypadku stwierdzenia zagrożenia:
   1) jak najszybsze powiadomienie o niebezpieczeństwie wszystkich osób znajdujących się w strefie zagrożenia;
   2) natychmiastowe podjęcie działań mających na celu ratowanie zdrowia i życia osób zagrożonych.
3. Sygnały alarmowe:
   1) **trzy sygnały dzwonka, trwające około 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie;**
   2) **w sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm.**
4. Alarm lokalny w szkole jest sygnałem, który powinien być znany wszystkim uczniom i pracownikom szkoły.
5. W przypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu. Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnego wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.
6. O ewakuacji decyduje dyrektor, który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu.

7. W trakcie ewakuacji:
    1) uczniowie bezwzględnie wykonują polecenia nauczyciela;
    2) uczniowie na polecenie nauczyciela ustawiają się w szeregu i w sposób zorganizowany kierują się do wskazanego, najbliższego wyjścia ewakuacyjnego;
    3) należy poruszać się po prawej stronie korytarzy i klatek schodowych, wykonując polecenia osób funkcyjnych;
    4) jeżeli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliżej stojącego nauczyciela.
    5) nauczyciele i uczniowie, którzy mają lekcje na wyższych kondygnacjach, schodzą po stwierdzeniu, że uczniowie niższych kondygnacji opuścili już budynek i drogi ewakuacyjne są już wolne;
    6) po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielem udają się na miejsce zbiórki;
    7) w miejscu zbiórki nauczyciel sprawdza obecność uczniów klas, ustala osoby nieobecne i przekazuje raport osobie koordynującej akcją.
8. **Najważniejsze zasady, które powinien pamiętać i przestrzegać każdy uczeń z chwilą ogłoszenia alarmu w szkole:**
    1) słuchanie i wykonywanie dokładnie poleceń nauczyciela;
    2) starać się być opanowanym, nie należy ulegać panice;
    3) po przerwaniu zajęć należy udać się na miejsce zbiórki wraz z klasą, drogą wskazywaną przez nauczyciela;
    4) należy pomagać osobom słabszym;
    5) bezwzględnie podporządkować się osobom funkcyjnym;
    6) nie lekceważyć zagrożenia, nawet wówczas, gdy nie zagraża bezpośrednio.
9. Podczas zgłaszania zagrożenia służbom zewnętrznym, należy po zgłoszeniu się dyżurnego operatora podać informacje:
    1) rodzaj stwierdzonego zagrożenia;
    2) nazwę i adres szkoły;
    3) imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję;
    4) telefon kontaktowy;
    5) zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie.

10. Numer alarmowy–**112.**
11. Z chwilą przybycia służb, należy bezwzględnie podporządkować się poleceniom osób funkcyjnych.

§ 9. Kontrola wewnętrzna

1. Do kontroli wewnętrznej upoważnieni są zgodnie z zakresem obowiązków**:**
   1) Dyrektor.
   2) Wicedyrektor.
   3) Kierownik gospodarczy lub upoważniony pracownik.
   4) Pracownik bhp.
   5) Społeczny Inspektor Pracy.
   6) Komisja powołana przez dyrektora szkoły.
2. Częstotliwość i zasady kontroli wewnętrznej.
   1) Po każdej przerwie w nauce trwającej co najmniej dwa tygodnie–całościowy przegląd budynku i terenu szkolnego–dyrektor szkoły, kierownik gospodarczy, upoważniony pracownik.
   2) Przegląd budynku oraz posesji pod względem bezpieczeństwa raz w tygodniu–kierownik gospodarczy, upoważniony pracownik.
   3) Realizacja obowiązku szkolnego–wychowawca, pedagog szkolny, sekretarz szkoły.
   4) Dzienniki zajęć–wicedyrektor.
   5) Dyżury międzylekcyjne–systematycznie dyrektor i wicedyrektor.

Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych.

Procedura postępowania z uczniem, który ma dolegliwości zdrowotne na lekcji

1. W przypadku stwierdzenia, że uczniowi coś dolega podczas lekcji, podejmuje się następujące działania:
   1) Nauczyciel przekazuje ucznia pielęgniarce szkolnej.
   2) Pielęgniarka szkolna w razie potrzeby kontaktuje się z rodzicami/prawnymi opiekunami i ustala z nimi dalsze postępowanie w sprawie ucznia.
   3) O wezwaniu pogotowia ze względu na stan zdrowia ucznia decyzję podejmuje pielęgniarka, a w przypadku nieobecności pielęgniarki, może to uczynić każdy nauczyciel lub pracownik informując o tym dyrektora szkoły. Wychowawca, nauczyciel lub inny pracownik szkoły obecny przy zdarzeniu niezwłocznie powiadamia rodziców/prawnych opiekunów bezpośrednio lub przez sekretariat szkoły.
2. W przypadku nieobecności pielęgniarki, nauczyciel kontaktuje się z sekretariatem szkoły, gdzie podejmuje się stosowne działania.
3. Jeśli zdarzył się wypadek w klasie, w wyniku którego uczeń utracił przytomność lub ma silne dolegliwości bólowe nauczyciel:
   1) Udziela pierwszej pomocy przedmedycznej.
   2) Wzywa pomocy. Dzwoni do sekretariatu szkoły, gdzie podejmowane są stosowne działania i dalsze koordynowanie akcją: wezwanie pogotowia ratunkowego i niezwłoczne powiadomienie o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów dziecka.
   3) Powiadamia o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły.
   4) Chory uczeń nie może pozostać bez opieki.
4. W przypadku nieobecności pielęgniarki i nasilających się objawów złego samopoczucia, nauczyciel kieruje ucznia do sekretariatu szkoły, gdzie podejmuje się stosowne działania.
5. Nauczyciel i sekretariat informuje wychowawcę o podjętych działaniach.

Procedura postępowania w przypadku wypadku na terenie szkoły

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważył lub dowiedział się o wypadku powinien niezwłocznie:
    1) zapewnić poszkodowanemu opiekę;
    2) udzielić pierwszej pomocy (w miarę możliwości);
    3) sprowadzić fachową pomoc medyczną (w razie potrzeby).
2. Pracownik powiadamia o wypadku dyrektora szkoły.
3. Dyrektor szkoły powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
4. Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik zabezpiecza miejsce wypadku.
5. Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy, który sporządza protokół powypadkowy.

Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia życia bądź zdrowia ucznia

1. Gdy sytuacja ma miejsce w sali lekcyjnej, nauczyciel podejmuje następujące kroki:
    1) nauczyciel zostaje w klasie, wzywa głośno pomocy lub jeśli to możliwe, korzysta z telefonu komórkowego i zgłasza problem do sekretariatu, prosząc o pomoc;
    2) dyrektor, pielęgniarka lub inny pracownik szkoły udaje się na miejsce zdarzenia i ocenia sytuację; zawiadamia rodziców/prawnych opiekunów dziecka; wzywa w razie potrzeby pogotowie ratunkowe;
    3) nauczyciel świadek zdarzenia sporządza notatkę z podpisami świadków zdarzenia i przekazuje wychowawcy.
2. Gdy sytuacja ma miejsce podczas przerwy:
    1) nauczyciel dyżurujący pozostaje na miejscu zdarzenia;
    2) prosi innego nauczyciela lub ucznia o powiadomienie dyrektora szkoły o zajściu;
    3) dyrektor na miejscu zdarzenia ocenia sytuację; w przypadku zaistnienia osób poszkodowanych podejmuje decyzję o współpracy ze służbami zewnętrznymi;
    4) sekretariat wzywa pogotowie i zawiadamia rodzica/prawnego opiekuna poszkodowanego ucznia, nauczyciel-świadek zdarzenia-sporządza notatkę i przekazuje ją wychowawcy.

Procedura postępowania z uczniem, który źle się zachowuje na lekcji

1. Nauczyciel podejmuje następujące działania:
    1) Wzywa ucznia do podporządkowania się zasadom obowiązującym w szkole, ustnie upomina ucznia na forum klasy.
    2) Jeżeli trzykrotne upomnienia nie odnoszą zamierzonego celu, skutkuje to wpisem uwagi negatywnej do dziennika.
2. Przy powtarzających się niewłaściwych zachowaniach nauczyciel zgłasza problem do wychowawcy klasy.
3. Po rozpatrzeniu sprawy wychowawca w obecności wnioskującego nauczyciela zasięga opinii pedagoga/psychologa.
4. Wychowawca aranżuje spotkanie nauczyciela z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia w obecności pedagoga/psychologa.
5. Wychowawca, na wniosek nauczyciela, może zastosować kary przewidziane w Statucie Szkoły.
6. Jeżeli jest to zachowanie incydentalne, szkoła pozostaje w bezpośrednim kontakcie z rodzicami/prawnymi opiekunami, w celu informowania na bieżąco o zachowaniu dziecka.
7. Jeżeli są to sytuacje nawracające, ustala się system pracy z uczniem i oddziaływań indywidualnych. Powołuje się zespół zadaniowy w składzie: pedagog, psycholog, wychowawca, wszyscy nauczyciele uczący w klasie, w celu eliminacji zachowań niepożądanych i współpracy z rodzicami/prawnymi opiekunami.
8. Pedagog/psycholog niezwłocznie zgłasza sprawę do dyrektora szkoły.

Procedura w przypadku licznych nieobecności, spóźnień, wagarów

1. Rodzice/prawni opiekunowie, zgodnie z Ustawą o systemie oświaty, mają obowiązek do zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne.
2. Uczniowie są zobowiązani do udziału w zajęciach edukacyjnych. Każda nieobecność na zajęciach lekcyjnych musi być usprawiedliwiona przez rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

3. Wszyscy nauczyciele prowadzący zajęcia w szkole mają bezwzględny obowiązek sprawdzania stanu obecności uczniów na lekcjach.
4. W przypadku częstej, powtarzającej się nieobecności ucznia na lekcjach danego przedmiotu, nauczyciel uczący ucznia informuje wychowawcę klasy, który prowadzi postępowanie wyjaśniające.
5. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia, wychowawca telefoniczne powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia o nieobecności, w celu ustalenia przyczyn nieobecności.
6. W przypadku, gdy rodzic/prawny opiekun zapomniał o usprawiedliwieniu, wychowawca na wniosek rodzica/prawnego opiekuna, usprawiedliwia nieobecność ucznia.
7. W przypadku, gdy rodzic/prawny opiekun nie wiedział o nieobecności ucznia, wychowawca wpisuje w dzienniku szkolnym nieobecność nieusprawiedliwioną.
8. W przypadku nieterminowego usprawiedliwiania nieobecności przez rodziców/prawnych opiekunów, wychowawca kontaktuje się telefonicznie lub informuje przez dziennik o frekwencji ucznia. Wzywa rodzica/prawnego opiekuna do szkoły na konsultacje.
9. W przypadku braku informacji ze strony rodziców/prawnych opiekunów o nieobecności ucznia dłuższej niż 1 tydzień, wychowawca zobowiązany jest do kontaktu z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia, w celu ustalenia przyczyn nieobecności.
10. W przypadku zdiagnozowania wagarów ucznia, wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem, informuje o konsekwencjach, jeśli dany czyn będzie się powtarzał. Udziela upomnienia oraz sporządza odpowiedni zapis w e-dzienniku. Informuje o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów dziecka.
11. Szkoła obejmuje ucznia opieką psychologiczno-pedagogiczną.
12. W przypadku nieuzasadnionej nieobecności ucznia trwającej cztery tygodnie i braku kontaktów z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia, szkoła wysyła do rodziców informację o nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez dziecko oraz powiadamia Policję.
13. Jeżeli w ciągu następnego tygodnia od daty wysłania powiadomienia, uczeń nadal nie realizuje obowiązku szkolnego, kieruje się do rodziców/prawnych opiekunów

upomnienie zawierające stwierdzenie, że obowiązek szkolny nie jest realizowany i istnieje zagrożenie skierowaniem sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego.

14. Jeżeli zastosowane środki zapobiegawcze nie przyniosą pozytywnych efektów, sprawę kieruje się do Sądu Rodzinnego dla Nieletnich.

Procedura postępowania w przypadku ujawnienia środków psychoaktywnych

1. W przypadku **znalezienia podejrzanej substancji odurzającej** na terenie szkoły, należy:
   1) zachować szczególne środki ostrożności;
   2) zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ewentualnym jej zniszczeniem;
   3) powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję;
   4) ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy;
   5) przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji.
2. W przypadku **podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających** należy:
   1) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie;
   2) powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego;
   3) powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję;
   4) zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji;
   5) zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni; jeśli uczeń odmawia wykonania polecenia, żaden pracownik szkoły nie ma prawa do przeszukania rzeczy ucznia; powiadamia się policję;
   6) powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia;
   7) poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole;
   8) przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców/opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego;
   9) należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi; wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia
   10) podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.

Procedura postępowania w przypadku, gdy uczeń jest pod wpływem środków odurzających na terenie szkoły

1. W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły przebywa uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, powinien podjąć następujące kroki:
   1) Powiadomić o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy, do której uczęszcza uczeń. W przypadku nieobecności wychowawcy, nauczyciel powiadamia dyrektora.
   2) Wychowawca powiadamia rodziców ucznia.
   3) Jeśli nauczyciel uzna, że wymaga tego stan zdrowia ucznia, powiadamia pielęgniarkę szkolną.
   4) Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego, zawiadamia pielęgniarkę, pedagoga lub psychologa szkolnego.
   5) Pielęgniarka szkolna lub dyrektor szkoły wzywa lekarza, w celu sprawdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
   6) W tym czasie wychowawca zawiadamia o sytuacji rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
   7) Lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły, podejmuje decyzję o przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia, pozostawieniu go w szkole, przekazaniu rodzicom/prawnym opiekunom lub przekazaniu do dyspozycji funkcjonariuszy policji.
   8) Konsekwencje zgodne z obowiązującą hierarchią kar wobec ucznia podejmuje dyrektor szkoły.
   9) Natychmiastowe powiadomienie policji jest konieczne w sytuacji, gdy:
      a. Rodzice/prawni opiekunowie ucznia nie chcą go odebrać lub sami są w stanie nietrzeźwym,
      b. uczeń zachowuje się agresywnie i stanowi zagrożenie bezpieczeństwa,
      c. zachowuje się w sposób gorszący i nie reaguje na upomnienia.
   10) Jeśli taka sytuacja dotycząca danego ucznia wystąpiła po raz kolejny, dyrektor szkoły powiadamia policję (bez względu na wcześniej wymienione w procedurze czynności).

11) W przypadku gdy uczeń po raz pierwszy znalazł się w takiej sytuacji, można spisać z uczniem i rodzicem/prawnym opiekunem kontrakt określający obowiązki rodzica/prawnego opiekuna i ucznia; zobowiązać ucznia do udziału w serii zajęć profilaktycznych z pedagogiem; powiadomić rodzica/prawnego opiekuna, gdzie można szukać pomocy, oferować materiały edukacyjne.

2. W przypadku **odmowy współpracy przez rodziców/prawnych opiekunów:**
   1) szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję;
   2) powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania;
   3) szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia;
   4) szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem.

Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków odurzających, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji.

1. Nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:
   1) Przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy, do której uczęszcza uczeń.
   2) Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem.
   3) Wychowawca powiadamia rodziców/prawnych opiekunów o uzyskanej informacji i efekcie rozmowy z uczniem, jeśli uważa, że zachodzi taka potrzeba.
   4) Jeżeli po rozmowie z uczniem i rodzicem/prawnym opiekunem wychowawca uzna, że istnieje taka potrzeba, informuje o sytuacji pedagoga lub psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły.
   5) Jeśli dyrektor szkoły uzna, że jest to wskazane, wychowawca wzywa do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, w celu przeprowadzenia rozmowy.
      W przypadku potwierdzenia informacji uczeń zostaje zobowiązany do zaniechania negatywnego zachowania, a rodzice/prawni opiekunowie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Psycholog lub pedagog szkolny może zaproponować rodzicom/prawnym opiekunom, skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i

udział w programie terapeutycznym. Wychowawca informuje ucznia o możliwych konsekwencjach szkolnych, jeśli uczeń nie zaprzestanie takiego zachowania.

6) Ewentualne konsekwencje wobec ucznia wynikające z jego dotychczasowego postępowania podejmuje dyrektor szkoły, po zapoznaniu się z przebiegiem spotkania z uczniem i jego rodzicami/prawnymi opiekunami (jeśli nie brał udziału w spotkaniu).
7) W sytuacji gdy rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a informacje o zachowaniu ucznia świadczącym o demoralizacji są wiarygodne, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.
8) Gdy szkoła wykorzysta wszystkie opisane wyżej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję.

Procedura postępowania w przypadku przyniesienia do szkoły papierosów, papierosów elektronicznych lub ich palenia na terenie szkoły lub poza nią

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły po zauważeniu u ucznia papierosów w różnej postaci lub stwierdzeniu faktu ich palenia, niezwłocznie powiadamia wychowawcę klasy lub dyrektora szkoły.
2. Wychowawca powiadamia o fakcie rodziców/prawnych opiekunów ucznia oraz dyrekcję.
3. Za przeprowadzenie rozmowy wstępnej z uczniem, odpowiedzialni są: pedagog, psycholog, wychowawca lub nauczyciel interweniujący. Ponadto specjaliści:
   1) przeprowadzają rozmowę dyscyplinującą i profilaktyczną;
   2) informują ucznia w obecności rodziców/prawnych opiekunów, o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia przez osoby niepełnoletnie;
   3) organizują udział ucznia w zajęciach z pedagogiem lub psychologiem szkolnym nastawionych na uświadomienie szkodliwości palenia, nakłonienia do zerwania z nałogiem.
4. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog szkolny, itd.) ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu papierosy, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonywać czynności przeszukania odzieży, ani teczki ucznia.

5. W przypadku, gdy uczeń mimo wezwania odmawia oddania nauczycielowi lub pracownikowi szkoły papierosów/papierosów elektronicznych lub zachowuje się agresywnie, rodzic/prawny opiekun zostaje wezwany do szkoły w trybie natychmiastowym.
6. Wychowawca i pedagog ustalają pozostałe okoliczności zdarzenia.
7. Wychowawca dokonuje wpisu do dziennika o zaistniałym incydencie i daje do podpisu rodzicom/ prawnym opiekunom dziecka sporządzoną notatkę.
8. Ustalenie przez wychowawcę i dyrektora sankcji wobec ucznia w oparciu o Statut Szkoły.
9. Przekazanie rodzicom/prawnym opiekunom pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.

Procedura postępowania wobec ucznia w przypadku niszczenia cudzej własności lub mienia szkoły

1. Przeprowadzona zostaje rozmowa wyjaśniająca z wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym bądź dyrektorem szkoły.
2. Powiadomienie rodziców/prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji.
3. Naprawienie lub odkupienie zniszczonej rzeczy przez ucznia i jego rodziców/prawnych opiekunów w ciągu 7 dni od zaistniałej szkody, bądź w terminie uzgodnionym przez zainteresowane strony.
4. W przypadku braku możliwości naprawienia lub odkupienia zniszczonego mienia szkolnego uczeń wykonuje pod nadzorem rodzica/prawnego opiekuna uzgodnione prace społeczne na rzecz szkoły.
5. W przypadku celowego i świadomego niszczenia cudzej własności uczniowi grozi obniżenie oceny z zachowania.

Procedura postępowania w przypadku posiadania lub używania prze ucznia niebezpiecznych narzędzi/przedmiotów na terenie szkoły

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia/przedmiotu, nakazuje zachowując bezwzględne środki ostrożności, oddanie go i podejmuje działanie zmierzające do jego zabezpieczenia.
2. Oddane przez ucznia narzędzie/przedmiot deponuje się w sekretariacie lub gabinecie pedagoga.
3. Jeżeli uczeń nie chce oddać narzędzia/przedmiotu nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia wychowawcę, pedagoga, a w uzasadnionych sytuacjach dyrektora szkoły.
4. Wychowawca, pedagog bądź dyrektor odbiera niebezpieczne narzędzie/przedmiot, przeprowadza rozmowę z uczniem wyjaśniając przyczyny przyniesienia go do szkoły, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informuje o karach wynikających ze Statutu Szkoły.
5. Wychowawca informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych ucznia, wzywa ich do szkoły i oddaje przedmiot oraz sporządza notatkę.
6. Jeśli uczeń odmawia oddania niebezpiecznego narzędzia/przedmiotu pedagog bądź dyrektor zawiadamia rodziców/prawnych opiekunów i ewentualnie Policję.
7. W przypadku, **gdy w szkole pojawi się osoba z niebezpiecznym narzędziem lub przedmiotem, nauczyciel stosuje Procedury postępowania nauczyciela w sytuacji zagrożenia ze strony osoby posiadającej niebezpieczne narzędzie lub przedmiot, opracowane przez instytucje nadrzędne**.

Procedura postępowania w przypadku podejrzenia kradzieży lub kradzieży

1. W przypadku podejrzenia ucznia o kradzież nauczyciel zobowiązany jest podjąć następujące kroki:
    1) Nauczyciel prosi wychowawcę ucznia oraz psychologa lub pedagoga szkolnego (za pośrednictwem innego nauczyciela lub pracownika).
    2) Wychowawca ustala okoliczności kradzieży dokonanej przez wychowanka.

3) Prowadzi we współpracy z pedagogiem postępowanie wyjaśniające z zachowaniem nietykalności osobistej.
4) Informuje rodziców/prawnych opiekunów sprawcy. Po rozmowie sporządza notatkę o zaistniałym incydencie.
5) W oparciu o Statut Szkoły, dyrektor wspólnie z wychowawcą ustala sankcje wobec ucznia i przekazuje rodzicom/prawnym opiekunom informację na temat wyciągniętych konsekwencji w stosunku do ich dziecka.
6) Sprawca podejmuje zadośćuczynienie poszkodowanemu w kradzieży.

2. Nauczyciel w obecności wychowawcy lub psychologa/pedagoga szkolnego może żądać, aby uczeń pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży, ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwanym przedmiotem. Żaden pracownik szkoły, nie ma prawa do przeszukania rzeczy ucznia.
   1) Jeżeli uczeń odda wychowawcy poszukiwane przedmioty, wracają one do właściciela, a sprawca kradzieży ponosi karę zgodną z obowiązującą hierarchią kar.
   2) Jeżeli uczeń zwróci ukradzione przedmioty, ale okażą się one zniszczone lub z innego powodu nie mogą wrócić do właściciela, sprawca kradzieży musi je odkupić.
   3) Jeśli uczeń odmawia pokazania zawartości torby szkolnej, plecaka, szafki czy kieszeni, nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły, który może wezwać policję.
   4) Wychowawca powiadamia o sytuacji rodziców/prawnych opiekunów ucznia i zobowiązuje ich do natychmiastowego przybycia do szkoły, w celu wyjaśnienia sytuacji.

Procedura w przypadku popełnienia czynu karalnego lub przestępstwa

1. W przypadku dokonania czynu karalnego lub przestępstwa przez ucznia, nauczyciel zobowiązany jest podjąć następujące kroki:
   1) Powiadamia dyrektora szkoły o zdarzeniu.
   2) Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia, z pomocą pedagoga lub psychologa szkolnego.

3) Zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji.
4) Jeśli sprawca jest znany i jest na terenie szkoły, nauczyciel przekazuje go dyrektorowi szkoły.
5) Wychowawca powiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia sprawcy.
6) Dyrektor szkoły powiadamia policję, jeśli przestępstwo jest poważne (wiąże się z rozbojem, uszkodzeniem ciała).

Uwaga: W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17. rok życia, prokuratora lub policję (art. 4 ustawy z 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich; art. 304 ustawy z 6 czerwca 1997 r.–Kodeks postępowania karnego).

Procedury korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i rejestrujących urządzeń elektronicznych

1. W szkole obowiązuje zakaz używania telefonów komórkowych i wykorzystywania rejestrujących urządzeń elektronicznych.
2. Jeśli uczeń posiada telefon lub inny sprzęt elektroniczny, powinien on być wyciszony/wyłączony i schowany do plecaka/torby lub pozostawiony w szafce.
3. W czasie zajęć lekcyjnych kontakt z dzieckiem jest możliwy poprzez sekretariat szkoły oraz wychowawcę klasy.
4. Uczniowie przynoszą do szkoły telefony komórkowe, odtwarzacze i inny sprzęt elektroniczny za zgodą rodziców i na ich odpowiedzialność.
5. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zniszczenie, zagubienie czy kradzież sprzętu przynoszonego przez uczniów.
6. Uczeń ma prawo korzystać na terenie szkoły z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych (odtwarzaczy CD, mp3, tabletów i innych urządzeń) wyłącznie z zachowaniem poniższych zasad:

1) Za zgodą nauczyciela prowadzącego lekcję dopuszczalne jest używanie telefonu komórkowego, tabletu jako pomocy dydaktycznej, np. jeżeli wymaga tego tok prowadzonej lekcji, pod warunkiem, że pozwoli na to nauczyciel prowadzący lekcję (taka sytuacja jednak musi być ustalona przez nauczyciela na początku lekcji).
2) Dopuszcza się możliwość korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych podczas wycieczek szkolnych za zgodą rodziców, którzy ponoszą pełną odpowiedzialność za sprzęt oraz za zgodą wychowawcy. Taka sytuacja jest możliwa po ustaleniu przez wychowawcę zasad korzystania z telefonu komórkowego jeszcze przed rozpoczęciem wycieczki.

5. Zabronione jest:
   1) Fotografowanie i nagrywanie innych osób w sytuacjach i w sposób naruszający ich dobra osobiste lub wizerunek, z naruszeniem przyjętych norm etycznych społecznych.
   2) Przesyłanie i publikowanie zdjęć i nagrań bez zgody osoby sfotografowanej lub nagranej, szczególnie wtedy, gdy może to ją obrazić, skrzywdzić lub narazić na szwank jej wizerunek.
   3) Nękanie telefonami lub SMS-ami o treści agresywnej lub powodującymi krzywdę innych osób.
   4) Posiadanie, udostępnianie i przesyłanie za pomocą telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego treści zawierających elementy przemocy, pornografii oraz innych treści niedozwolonych.
   5) Szczególnym restrykcjom podlegają działania uważane za cyberprzemoc.
6. W przypadku nieprzestrzegania obowiązujących zasad:
   1) Jeżeli uczeń wykorzystuje telefon na zajęciach lekcyjnych bez zgody nauczyciela, nauczyciel prowadzący lekcję informuje ucznia, aby natychmiast schował aparat telefoniczny lub inne urządzenie elektroniczne do plecaka. Jeżeli tego nie zrobi, uczeń ma obowiązek oddać wyłączony telefon nauczycielowi (odłożyć na biurko nauczyciela). Po zakończonej lekcji nauczyciel przeprowadza z uczniem rozmowę dyscyplinującą, a następnie oddaje mu telefon.

2) Jeżeli sytuacja się powtórzy nauczyciel informuje ucznia, że zaistniała sytuacja zostanie odnotowana w dzienniku elektronicznym, a o zdarzeniu zostanie poinformowany wychowawca klasy. Wychowawca udziela uczniowi ustnego upomnienia.
3) Kolejne powtarzające się przypadki łamania ustalonych zasad może skutkować udzieleniem przez Dyrektora szkoły upomnienia lub nagany oraz obniżeniem oceny zachowania przez wychowawcę.
4) W przypadku zachowania, które jest przejawem demoralizacji, które może świadczyć o stosowaniu cyberprzemocy wobec innych uczniów, nauczycieli, czy pracowników szkoły, Dyrektor szkoły może podjąć decyzję o powiadomieniu Policji oraz o skierowaniu sprawy do Sądu Rodzinnego.

Procedury postępowania w sytuacji ujawnienia przypadku cyberprzemocy

1. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice/prawni opiekunowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele, ewentualnie anonimowy informator.
2. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna obejmuje:
   1) udzielenie wsparcia ofierze przemocy;
   2) zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia;
   3) wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.
3. Osoba przyjmująca takie zgłoszenie powinna sporządzić notatkę zawierającą szczegółowy opis zdarzenia. Dyrektor Szkoły obowiązkowo jest powiadamiany o zaistniałym zgłoszeniu.
4. Ustalenie okoliczności zdarzenia:
   1) Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych, powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.

2) Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
3) Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
4) Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
5) Należy zadbać o udział nauczyciela informatyki w procedurze interwencyjnej, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemoc.

5. Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.
6. W sytuacji, gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
7. Jeśli doszło do złamania prawa (np. rozpowszechnianie gróźb karalnych; szerzenie treści o charakterze pornograficznym), Dyrektor Szkoły zawiadamia Policję.
8. Zabezpieczenie dowodów:
   1) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
   2) Zabezpieczenie dowodów ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu). Stanowi dodatkowo materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog szkolny, rodzice/prawni opiekunowie, policja–jeśli doszło do złamania prawa.
9. Szkoła informuje się rodziców/ prawnych opiekunów uczniów o danym zdarzeniu oraz wzywa ich na spotkanie do szkoły.
10. Sporządza się notatkę służbową z ustalonego przebiegu zdarzenia oraz spotkań z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia.

11. W przypadku, gdy zdarzenie jest odosobnionym incydentem niewłaściwego zachowania sprawcy o powiadomieniu policji decydują rodzice/opiekunowie prawni poszkodowanego dziecka.
12. W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć następujące działania:
    1) Przeprowadzenie rozmowy z uczniem, której celem jest ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej.
    2) Omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane.
    3) Zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów.
    4) Ustalenie ze sprawcą sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.
        a. Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy.
        b. Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
        c. Należy powiadomić rodziców/prawnych opiekunów sprawcy i omówić z nimi przebieg zdarzenia, a także zapoznać z materiałem dowodowym i decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środkach dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
13. W przypadku, gdy uczeń będzie przejawiał zachowania wskazujące na postępującą demoralizację i niedostosowanie społeczne, szkoła powiadamia właściwe instytucje: sąd rodzinny lub policję,
14. Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną udzieloną przez pedagoga szkolnego, psychologa lub wychowawcę klasy.
15. W strategii działań pomocowych uczeń-ofiara powinien otrzymać wsparcie psychiczne oraz poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.

16. Po zakończeniu interwencji wychowawca wraz z osobą udzielająca pomocy monitorują sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
17. Rodzice/prawni opiekunowie dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy zostają poinformowani o problemie, podjętych działaniach szkoły i w miarę potrzeb, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów.
18. Profesjonalną opieką szkoła otacza świadków zdarzenia uczestniczących w ustalaniu przebiegu zajścia.
19. Osoba, której uczeń zaufał informując o cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.
20. Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metody wyjaśniania sprawy.
21. Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i zapewnienia o nie ujawnianiu danych osobowych świadka (chyba, że jest to na prośbę policji).
22. Jeśli rodzice/prawni opiekunowie sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny.
23. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z Ustawy o postępowaniu z nieletnimi.
24. W przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne itp.), dyrektor szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji i do sądu rodzinnego.

Procedury postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia

1. Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania ucznia jest zobowiązany do natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację:
   1) przerwanie takiego zachowania;

2) odizolowanie ucznia zachowującego się agresywnie od grupy;
3) ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia się agresywnego ucznia samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie;
4) wezwanie, w razie potrzeby, do pomocy innego nauczyciela, pedagoga, pielęgniarkę, dyrektora szkoły.

2. Jeżeli to możliwe, nauczyciel ustala przyczynę agresji. Przeprowadza rozmowę ze stronami konfliktu, uświadamiając im nieodpowiednie zachowanie. O zajściu informuje wychowawcę i pedagoga szkolnego.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem (uczniami) w obecności nauczyciela, świadka zdarzenia w celu zidentyfikowania ofiary, agresora, świadka, ocenienia zdarzenia i ustalenia przyczyn zajścia i:
   1) informuje o zaistniałej sytuacji rodziców/prawnych opiekunów uczniów, uczestników zdarzenia;
   2) w zależności od rodzaju przewinienia, stosuje się wobec agresorów kary i sankcje, zgodnie z obowiązującym prawem.
4. Jeżeli przejawy agresji się powtarzają lub zdarzenie był aktem szczególnie drastycznych zachowań agresywnych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia, wychowawca:
   1) natychmiast powiadamia pedagoga, psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły,
   2) ustala w porozumieniu z dyrektorem szkoły oraz pedagogiem lub psychologiem dalsze postępowanie wobec ucznia/uczniów oraz zastosowanie dalszych sankcji na podstawie obowiązującego prawa,
   3) przekazuje rodzicom/prawnym opiekunom pisemnie lub ustnie informacje na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia/uczniów konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.

Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia agresywnego zachowania ucznia wobec nauczyciela, naruszającego nietykalność osobistą nauczyciela

1. Za naruszenie godności osobistej nauczyciela Szkoły uznajemy:
   1) lekceważące i obraźliwe zachowanie wobec nauczyciela, wyrażone w słowach lub gestach,

2) prowokacje pod adresem nauczyciela, wyrażone w słowach lub gestach,
3) nagrywanie lub fotografowanie nauczycieli Szkoły bez ich wiedzy i zgody,
4) naruszenie ich prywatności i własności prywatnej,
5) naruszenie nietykalności osobistej nauczyciela, w tym poprzez upublicznianie nieautoryzowanych informacji w Internecie i innych mediach społecznościowych,
6) użycie wobec nich przemocy fizycznej i psychicznej,
7) pomówienia i oszczerstwa wobec nauczyciela,
8) naruszenie ich nietykalności osobistej,
9) wymuszenie czynności na nauczycielu.

2. W przypadku, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność nauczyciela Szkoły, nauczyciel, który powziął takie podejrzenie, ma obowiązek zgłoszenia powyższego faktu do Dyrektora Szkoły, a w przypadku jego nieobecności, do wicedyrektora lub pedagoga szkolnego.
3. Po przeprowadzeniu z uczniem wstępnej rozmowy procedura przebiega następująco:
   1) Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz pierwszy w przypadku tego ucznia:
      a. wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców/opiekunów ucznia o zaistniałej sytuacji;
      b. wychowawca przy wsparciu specjalistów i dyrekcji, przeprowadza z uczniem rozmowę na temat niewłaściwego zachowania;
      c. uczeń otrzymuje na piśmie naganę wychowawcy klasy, za rażące naruszenie Statutu i regulaminów szkoły;
      d. rodzice/prawni opiekunowie i uczeń podpisują ze szkołą kontrakt indywidualny, zawierający dalsze zasady współpracy stron;
      e. jeżeli uczeń ma kuratora sądowego, zostaje on także poinformowany o zaistniałej sytuacji.
   2) Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz kolejny w przypadku tego ucznia:
      a. wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji;
      b. uczeń otrzymuje na piśmie upomnienie/naganę Dyrektora Szkoły za rażące naruszenie Statutu i regulaminów szkoły;

c. uczeń ma obniżoną ocenę z zachowania co najmniej o jeden stopień;
d. szkoła kieruje pismo do Sądu Rodzinnego z prośbą o zbadanie sprawy i podjęcie dalszego postępowania;
e. jeżeli uczeń ma nadzór kuratora sądowego, zostaje on także poinformowany o zaistniałych okolicznościach.

4. W sytuacji bardzo agresywnego zachowania ucznia (grożenie, napaść fizyczna, pobudzenie fizyczne, niemożność uspokojenia przez nauczyciela), zawiadomienie rodziców ucznia i Policji lub Pogotowia Ratunkowego.
5. W przypadku, gdy świadkiem obrażania były osoby trzecie, uczeń powinien przeprosić w obecności tych właśnie osób.
   1) Jeśli uczeń przeprosi i obieca poprawę problem wygasa, ale zachowanie ucznia jest pod obserwacją.
   2) W przypadku, gdy uczeń wykazuje bierną postawę lub w dalszym ciągu obraża nauczyciela, o zaistniałym fakcie powiadamiana jest Policja lub Sąd rodzinny.
6. Gdy stwierdzone zostanie naruszenie nietykalności osobistej nauczyciela, dyrektor:
   1) Przyjmuje informację o naruszeniu nietykalności osobistej.
   2) Zapewnia nauczycielowi, jeśli to konieczne, niezbędną pomoc lekarską i psychologiczną.
   3) Odnotowuje personalia świadków, zabezpiecza dowody.
   4) Powiadamia i wzywa do szkoły w trybie pilnym rodziców ucznia:
      a. informuje ucznia w obecności rodziców o naganności czynu i konsekwencjach wynikających z jego popełnienia.
   5) Powiadamia Policję, która podejmie odpowiednie, zgodne z prawem, procedury dalszego postępowania.
7. Nauczyciel poszkodowany może zgłosić na Policję wniosek o popełnieniu przestępstwa z powództwa cywilnego.
8. W każdym przypadku należy sporządzić notatkę służbową, dotyczącą zaistniałego zdarzenia.

Procedura postępowania w przypadku epizodu psychotycznego ucznia

1. Nauczyciel nie pozostawia ucznia samego, reaguje spokojnie, łagodnie, bez rozgłosu przeprowadza ucznia w spokojne, odizolowane miejsce; w razie potrzeby owija go kocem i/lub zabezpiecza uniemożliwiając samookaleczenie lub napaść na osobę, która udziela pomocy.
2. W przypadku bardzo silnej reakcji ze strony ucznia prosi innych nauczycieli lub pielęgniarkę o pomoc, zawiadamia o incydencie rodziców/prawnych opiekunów ucznia, w razie potrzeby zawiadamia pogotowie ratunkowe.
3. O zaistniałej sytuacji informuje wychowawcę klasy, w razie potrzeby pedagoga/psychologa/dyrekcję szkoły.
4. W przypadku, gdy uczeń zostaje skierowany na leczenie szpitalne i wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę, np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne. Należy wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia.
5. Nauczyciel winien konsultować postępowanie z rodzicami oraz zwrócić się do rodziców o informacje od lekarza oddziałowego, u którego leczy się uczeń.

Procedura postępowania w przypadku ujawnienia u ucznia zachowań suicydalnych (czynów lub myśli samobójczych)

1. Nauczyciele i specjaliści powinni zapoznać się ze **Standardami postępowania dotyczącymi kontaktu z osobami w kryzysie samobójczym, po próbie samobójczej i w żałobie po śmierci samobójczej.**
2. W przypadku otrzymania informacji o zachowaniach suicydalnych u ucznia, należy:
   1) zachować dyskrecję by nie narażać dziecka na niepotrzebną traumę;
   2) powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły;
   3) powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia; poinformować o konieczności zapewnienia dziecku stałej opieki i pomocy specjalistycznej, w tym konsultacji psychiatrycznej;

4) jeżeli dziecko jest w szkole i sytuacja tego wymaga, udzielić dziecku pierwszej pomocy, towarzyszyć dziecku w tej sytuacji w szkole, przekazać informację na numer alarmowy 112;
5) jeżeli dziecko nie jest obecne w szkole i nie ma kontaktu z rodzicami/prawnymi opiekunami, powiadomić Policję oraz rozpytać osoby mogące mieć wiedzę, co do okoliczności sprawy, przekazać uzyskane informacje Policji;
6) objąć dziecko pomocą psychologiczną;
7) zaangażować do pomocy podmioty specjalistyczne, ośrodki wsparcia i interwencji kryzysowej, w celu ustalenia przyczyn powyższego zachowania.

3. Szkoła prowadzi działania uprzedzające, i zapobiegawcze, do których należy monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.
4. W przypadku otrzymania informacji o samobójczym zamachu nauczyciel podejmuje działania interwencyjne:
   1) ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia, nie pozostawia ucznia samego;
   2) usuwa wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
   3) bez rozgłosu przeprowadza ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;
   4) informuje wychowawcę, pedagoga i/lub psychologa szkolnego; w razie potrzeby podejmuje niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego w szczególności wzywa odpowiednie służby.
5. Pedagog/psycholog szkolny zbiera wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia. Wzywa pomoc (pogotowie, policję, straż), jeśli potrzebna. Zawiadamia Dyrekcję Szkoły. Dba, aby interwencja służb przebiegała dyskretnie. Towarzyszy uczniowi. Dyrektor zawiadamia organ prowadzący.
6. Wychowawca powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych. Dyrekcja szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ja od oceny sytuacji.
7. Należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

8. Pedagog/ psycholog szkolny przeprowadza działania naprawcze:
    1) dokonuje diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
    2) konsultuje dalszą strategię z PPP lub placówką opieki zdrowotnej;
    3) podejmuje próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

Procedura udzielania pomocy dzieciom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz realizowania w szkole procedury „niebieskiej karty"

1. Każdy pracownik szkoły w przypadku zauważenia na ciele ucznia siniaków, zadrapań, miejscowych oparzeń lub innych widocznych obrażeń, a także zachowania mogącego świadczyć o stosowaniu wobec dziecka przemocy, zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym dyrektora szkoły.
2. Nauczyciel lub inny pracownik sporządza notatkę służbową, w której dokonuje opisu obrażeń lub zachowania ucznia.
3. Dyrektor szkoły wzywa rodziców/prawnych opiekunów, w celu złożenia wyjaśnień dotyczących zauważonych obrażeń na ciele dziecka lub niepokojących zachowań. Z rozmowy z rodzicami/prawnymi opiekunami sporządza notatkę służbową.
4. W przypadku powzięcia podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka, dyrektor szkoły podejmuje decyzję o wszczęciu procedury: „Niebieskiej Karty".
5. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty" następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta–A" w obecności rodzica/opiekuna prawnego/opiekuna faktycznego dziecka.
6. Jeżeli osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy wobec dziecka są rodzice lub opiekunowie, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności osoby pełnoletniej najbliższej dziecku (dziadkowie, rodzeństwo).
7. Wypełniony formularz „Niebieska Karta–A" należy przekazać niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury, do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez prezydenta miasta.

8. Kopia wypełnionego formularza „Niebieska Karta–A” pozostaje w dokumentacji szkoły.
9. Po wypełnieniu formularza ,,Niebieska Karta–A”, przekazuje się formularz ,,Niebieska Karta–B” rodzicowi/opiekunowi prawnemu/opiekunowi faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy.
10. Formularza „Niebieska Karta–B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.
11. W ramach procedury należy podjąć w szkole działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dziecku:
    1) zorganizować niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia;
    2) udzielić kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy;
    3) udzielić informacji o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie;
    4) prowadzić, jeśli jest to możliwe, rozmowę z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy;
    5) zdiagnozować sytuację i potrzeby dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie;
    6) udzielać informacji o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
12. Osobą odpowiedzialną za działania szkoły w ramach procedury jest pedagog.

Procedura w przypadku stwierdzenia niepokojących zachowań uczniów o charakterze seksualnym

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, powinien niezwłocznie powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia/uczniów zaprzestania czynności i podejmuje z nimi rozmowę wychowawczą.

2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom/prawnym opiekunom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
5. Wychowawca może wezwać rodziców/ prawnych opiekunów ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
6. W sytuacji kiedy rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję.
7. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/prawnych opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.
8. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Procedury postępowania z dzieckiem przewlekle chorym

1. **Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku możliwe do zrealizowania na terenie szkoły:**
   1) zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego;
   2) pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności;
   3) budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych;
   4) przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi;
   5) traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy;
   6) uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego;
   7) uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów;
   8) motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi;
   9) rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka;
   10) dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągania sukcesów;
   11) motywowanie do aktywności.
2. W sytuacji, gdy w szkole jest uczeń przewlekle chory, nauczyciel powinien:
   1) Pozyskać od rodziców/ prawnych opiekunów ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
   2) Przedstawić nauczycielom pracującym z uczniem informację w zakresie postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
   3) W porozumieniu z pielęgniarką lub lekarzem, wspólnie z pracownikami szkoły opracować procedury postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby.
   4) Wspólnie z nauczycielami i specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej;

5) W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor, pielęgniarka lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców/prawnych opiekunów.
6) W stanach nagłych, gdy stan dziecka nagle się pogorszy i wymagana jest pomoc lekarska, nauczyciele zobowiązani są do podjęcia działań przedmedycznych oraz wezwania karetki pogotowia ratunkowego. Jednocześnie należy powiadomić rodziców/prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji . Obowiązkiem rodziców/prawnych opiekunów jest odebranie dziecka ze szkoły w sytuacji, gdy zajdzie taka potrzeba.

3. Postępowanie w przypadku dziecka chorego na astmę.

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

Objawy: Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasilona możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący.

Przyczyny ataku: Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje.

Postępowanie:

1) W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wziewny lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza.
2) W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund /w oparciu o zalecenia lekarza/
3) Po wykonaniu 1 pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia objawów.

4) W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej.
5) Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

Nakazy:

1) Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
2) Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
3) Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
4) W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy /zgodnie z zaleceniami lekarza/.

Zakazy:

1) W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie powinni ćwiczyć na wolnym powietrzu.
2) Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
3) Należy zachować ostrożność w kontaktach dzieci ze zwierzętami futerkowymi.

Ograniczenia:

1) Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
2) Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia.

Obszary dozwolone i wskazane dla dziecka:

1) Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego - wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
2) Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
3) Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.
4) Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.

4. Postępowanie w przypadku dziecka chorego na cukrzycę.

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi–większy od 250mg%).

Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiekolwiek funkcjonowanie ucznia, tylko wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%.

Objawy hipoglikemii–niedocukrzenia:

a. Bladość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
b. Ból głowy, ból brzucha.
c. Szybkie bicie serca.
d. Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
e. Osłabienie, zmęczenie.
f. Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
g. Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
h. Napady agresji lub wesołkowatości.
i. Ziewanie/senność.
j. Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
k. Zmiana charakteru pisma.
l. Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
m. Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.

Postępowanie przy hipoglikemii lekkiej–dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

1) Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
2) Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód).

3) **NIE WOLNO** Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego.
4) Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
5) Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

Postępowanie przy hipoglikemii średnio–ciężkiej–dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

1) Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.
2) Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w ½ szklanki wody, coli, soku).
3) Jeżeli dziecko nie może połykać, postępujemy tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

Postępowanie przy hipoglikemii ciężkiej–dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki.

Dziecku, które jest nieprzytomne **NIE WOLNO** podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust!!!

1) Układamy dziecko na boku.
2) Wstrzykujemy domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie.
3) Wzywamy pogotowie ratunkowe.
4) Kontaktujemy się z rodzicami dziecka.
5) Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U dzieci leczonych pompą:

1) Zatrzymaj pompę.
2) Potwierdź hipoglikemię.
3) Jeżeli dziecko jest przytomne podaj węglowodany proste.
4) Odczekaj 10-15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podaj ponownie cukry proste.

5) Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone.
6) Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki połóż je w pozycji bezpiecznej, podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia. Po epizodzie hipoglikemii nie zostawiaj dziecka samego! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią!

Objawy hiperglikemii

1) Wzmożone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.
2) Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.
3) Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia. Jeżeli do ww. objawów dołączą: ból głowy, ból brzucha, nudności i wymioty, ciężki oddech. może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej.

Należy wtedy bezzwłocznie:

1) Zbadać poziom glukozy.
2) Skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

Postępowanie przy hiperglikemii

1) Podajemy insulinę (tzw. dawka korekcyjna),
2) Uzupełniamy płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna),
3) Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii),
4) W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w szkole:

1) Pen–„wstrzykiwacz” z insuliną.
2) Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.
3) Nakłuwacz z zestawem igieł.
4) Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
5) Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.

6) Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „zabezpieczenie” zajęć wf w danym dniu.
7) Dodatkowe produkty–soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów hipoglikemii.
8) Telefon do rodziców.
9) Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cukrzycę.
10) Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku).

Każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

1) Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie– także w trakcie trwania lekcji.
2) Możliwość podania insuliny.
3) Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobista pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
4) Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.
5) Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
6) Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
7) Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

5. Postępowanie w przypadku dziecka chorego na padaczkę.

Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowo występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami, zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotne uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane).

Napady pierwotnie uogólnione:

a. Napady nieświadomości, najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Atypowym napadom nieświadomości mogą towarzyszyć mruganie lub gwałtowne ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust.
b. Napady atoniczne–napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni.
c. Napady toniczne–występuje głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia; charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia.
d. Napady toniczno-kloniczne–w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę.
e. Napady kloniczne–napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami.
f. Napady miokloniczne–charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

Napady częściowe:

a. Napady częściowe z objawami prostymi–świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust.
b. Napady częściowe z objawami złożonymi–niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.

c. Napady częściowe wtórnie uogólnione–rozpoczyna się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).

Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego powodu tak ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

W przypadku wystąpienia napadu należy:

1) Przede wszystkim zachować spokój.
2) Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
3) Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu–zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
4) Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

NIE WOLNO:

1) Podnosić pacjenta.
2) Krępować jego ruchów.
3) Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

W przypadku ataku i braku możliwości zapewnienia opieki pielęgniarskiej wzywa się pogotowie ratunkowe i powiadamia się o tym fakcie rodziców.

Dzieciom chorym na padaczkę trudniej jest wykorzystać w pełni swoje możliwości edukacyjne z przyczyn medycznych i społecznych. Narażone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne.

W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie

rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

Procedury postępowania w przypadku wtargnięcia napastnika/terrorysty na teren szkoły

1. Zasady niezbędnej reakcji nauczyciela dotyczące sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.
    1) Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*) -szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób.
    2) Wycisz i uspokój uczniów–wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
    3) Zaopiekuj się uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i uczniami, którzy potrzebują pomocy-należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
    4) Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony-niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
    5) Poleć uczniom położyć się na podłodze, w miejscach sali nie będących na linii strzału.
    6) Poinformuj policję wysyłając informację tekstową SMS o zaistniałej sytuacji–**w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji**.
    7) Zasłoń okno, zgaś światło–należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego.
    8) Nie przemieszczaj się-przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników.

9) Stań poniżej linii okien, zejdź ze światła drzwi–przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników.
10) Zejdź z linii strzału, połóż się na podłodze.
11) Jeżeli padną strzały, nie krzycz–napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma.
12) Nie otwieraj nikomu drzwi–interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi.
13) W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia-w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.
14) W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:
    a) wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika-wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników;
    b) na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon-wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej;
    c) poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia-w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu;
    d) nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego: w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji;
    e) nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika-odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji;
    f) nie zwracaj na siebie uwagi-niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu;

g) nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny-brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców;
h) nie oszukuj terrorysty-oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.

15) Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu-zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców.
16) Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami-wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty.
17) Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów-każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.
18) Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty-nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

2. W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:
   1) Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów–możesz zostać uznany za terrorystę-policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.
   2) Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi-próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji.
   3) Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.
   4) Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom-postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.
   5) Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.

6) Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami-wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową.
7) Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy-policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
8) Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona-w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku.
9) Po wydaniu polecenia wyjścia–opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku-w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.
10) Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru-najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

Procedury postępowania w przypadku podłożenia ładunku wybuchowego

1. Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:
   1) Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów-uzyskane informacje/szczegóły mogą być istotne dla policji dla identyfikacji sprawcy alarmu.
   2) Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje.
   3) Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury-osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
2. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji-ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ma ona na celu ochronę wszystkich przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.

3. Nie używaj telefonu komórkowego: eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
4. Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia-stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji.
5. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb-w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
6. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi.
7. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu-informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Procedury postępowania w przypadku podłożenia podejrzanego pakunku

1. W przypadku otrzymania lub zauważenia podejrzanego pakunku:
    1) Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku–należy założyć, że podejrzany pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona.
    2) Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku–w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania.
    3) Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala), co w przypadku wycieku nieznanej substancji może ograniczyć jej rozprzestrzenianie się.
    4) Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury–osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację szkoły.
2. Po usłyszeniu sygnału rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji.
3. Nie używaj telefonu komórkowego–eksplozja pakunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.

4. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb.
5. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu–informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Procedury postępowania w przypadku skażenia chemicznego lub biologicznego

1. W sytuacji, gdy szkoła otrzymała informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną, np. telefon o zamiarze ataku, należy:
   1) zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru;
   2) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby-policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku;
   3) w budynku-szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne;
   4) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki-maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry;
   5) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń;
   6) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków oraz prac wymagających dużego wysiłku;
   7) do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych;
   8) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.
2. W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu, należy:

1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy;
2) aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem;
3) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów;
4) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób;
5) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole-dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję;
6) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru;
7) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby-policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia;
8) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka;
9) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb-policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń;
10) w obiekcie–budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację;
11) sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej–listę przekazać policji;
12) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki-maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry;

13) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń– częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji;
14) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków oraz prac wymagających dużego wysiłku;
15) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

3. W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte zbyt późno, należy:
   1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy;
   2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe*:* dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrektora;
   3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się;
   4) pozamykać okna oraz drzwi i nie dopuścić do przeciągów;
   5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób;
   6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły;
   7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby-policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia;
   8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny;
   9) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.